

Utlåtande 2017:34 RVIII (Dnr 106-686/2016)

Äldreomsorg efter behov

Motion (2016:45) av Dennis Wedin (M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2016:45) av Dennis Wedin (M) om ”Äldreomsorg efter behov”
anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Clara Lindblom anför följande.

Ärendet

Dennis Wedin (M) har väckt en motion i kommunfullmäktige där han föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda möjligheten att överföra biståndsbedömningen från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden. Han föreslår också att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda en reformerad biståndsbedömning enligt ovan som säkerställer vård efter behov. Vidare föreslår han att kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med äldrenämnden genomföra en grundlig genomlysning av behoven och täckningen av antalet platser i vård- och omsorgsboenden i staden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum och Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum och Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har inte inkommit med något svar.

Stadsledningskontoret anser inte att det finns anledning att ge kommunstyrelsen nya utredningsuppdrag utöver dem som redan följer av budget. Kontoret ser i dagsläget heller ingen anledning att överväga en så omfattande organisationsförändring som en centralisering av biståndsbedömningen skulle innebära.

Äldrenämnden anser bland annat att genom ”Boendepplanen 2017 med utblick mot 2040” är behovet av platser vid vård- och omsorgsboende undersökt och tillförsäkrat under en överskådlig tid.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd hänvisar till att det finns gemensamma riktlinjer för staden gällande handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg samt en årlig äldreboendeplanering för att säkerställa stadens behov och resurser avseende vård- och omsorgsboenden och servicehus.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anser att det saknas skäl att centralisera och reformera biståndsbedömningen i enlighet med motionärens förslag.

Skärholmens stadsdelsnämnd motsätter sig bland annat en centraliserad biståndsbedömning eftersom de anser att beslutsfattandet ska placeras närmast dem som berörs av olika myndighetsbeslut.

Mina synpunkter

Det pågår ett stort förändrings- och förbättringsarbete inom stadens äldreomsorg, både när det gäller hemtjänst och boende. Redan i budget för 2015 fick stadsledningskontoret och äldrenämnden i uppdrag att genomföra en utvärdering av valfrihetssystemet och ersättningssystemet inom hemtjänsten samt att se över hur hemtjänstens kvalitet kan säkras i såväl kommunal som privat regi. Uppdraget resulterade i rapporten ”Utveckling av hemtjänst” och under år 2016 har ett pilotprojekt pågått i tre stadsdelar och under år 2017 ska det nya arbetssättet rullas ut i hela staden. Som äldrenämnden beskriver i sitt remissvar har även biståndsbedömningen reformerats i och med utvecklingen inom hemtjänsten. Beställningen kommer framöver formuleras så att utformningen av de beviljade insatserna överläts till utföraren och den äldre.

När det gäller antalet avslag på ansökningar till äldreboenden visar de senaste siffrorna som redovisades i början av år 2016 att vi i majoriteten har lyckats stoppa den ökning av avslag som skett varje år under de två mandatperioderna som de borgerliga partierna styrde staden. Vi nöjer oss naturligtvis inte med det utan kommer att fortsätta med vårt arbete för att alla äldre ska få ett tryggt och bra boende.

För att säkerställa rättsäkerheten och likabehandlingen har staden riktlinjer för biståndshandläggarna. Nya riktlinjer har tagits fram under år 2015 och i

dessa finns ålder och oro/ensamhet med som kriterium som bör vägas in när individuella bedömningar görs. Vi har dock gett äldrenämnden i uppdrag att arbeta fram nya riktlinjer utifrån det stora förändringsarbete som pågår inom äldreomsorgen i staden. Som en del av arbetet med att ta fram nya riktlinjer kommer behovet av skarpare skrivningar kring ålder, oro och ensamhet ses över.

Jag anser att närheten till den äldre och lokalkännedom är viktiga faktorer i biståndshandläggarnas arbete och i likhet med samtliga remissinstanser motsätter jag mig en centralisering av biståndsbedömningen.

Äldreboendeutredningen har i en delrapport analyserat hur staden framöver ska tillgodose behovet av anpassat boende för äldre och även tagit fram förslag på en ny icke biståndsbedömd boendeform för äldre. Utöver *Trygghetsboende med aktivitetscentra* kommer staden fortsätta att erbjuda boende på servicehus och vård- och omsorgsboende.

I ”Boendeplanen 2017 med utblick mot 2040” har en genomlysning av behoven av äldreboendeplatser redan gjorts, som Dennis Wedin efterfrågar i sin motion. Dessutom görs en äldreboendeplanering varje år och i och med år 2017 kommer detta ärende vara mer omfattande än tidigare och även innefatta servicehus och trygghetsboenden med aktivitetscentra. Äldrenämnden ska sedan tillsammans med kommunstyrelsen bearbeta förslagen ur ett stadsövergripande perspektiv och lämna konkreta förslag till åtgärder och inriktning på kort och lång sikt. Planen kommer sedan vara vägledande för utbyggnad och omstrukturering av stadens äldreboenden.

Med hänvisning till ovan anser jag motionen besvarad.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2016:45) av Dennis Wedin (M) om ”Äldreomsorg efter behov”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Cecilia Brinck (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:45) av Dennis Wedin om äldreomsorgen bifalls
2. Därutöver anfördes följande.

Alla äldre ska ha samma förutsättningar oavsett var i staden de bor, dessvärre skiljer sig hanteringen kring bedömning och handläggning kraftigt mellan stadsdelarna. Andelen äldre som får avslag på sin ansökan om att flytta till vård- och omsorgsboende har också ökat. Över var sjätte person som sökte plats på vård och omsorgsboende i Stockholm stad fick avslag under 2015.

Stockholms läns Äldrecentrum har uppmärksammat att biståndsbedömarnas roll och funktion behöver tydliggöras. Handläggarna bekräftar och lyfter problematiken om att det även förekommer felaktiga bedömningar. Moderaterna vill därför se en centraliserad och reformerad biståndshandläggning, tillsammans med flexiblare insatser i hemtjänsten och fortsatt fokus på demenskompetens samt en reformerad biståndsbedömning som säkerställer vård efter behov. Alla äldre ska ha samma förutsättningar var i staden de bor.

Reservation anfördes av borgarrådet Lotta Edholm (L) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2016:45) av Dennis Wedin om äldreomsorgen bifalls delvis.
2. Därutöver anför följande.

Vi Liberalerna delar motionens intention att se till att biståndsbedömningen sker efter behov, att fler äldre får den hjälp de behöver, att likvärdigheten mellan olika delar av staden ökar och att äldre får större hjälp att välja. Staden har under året tagit fram en planering för försörjningen av vård- och omsorgsboenden fram till 2040. Det är viktigt att denna planering är ett levande dokument. Behovet av vård- och omsorgsboenden styrs ytterst av fullmäktiges riktlinjer. Liberalerna tycker att äldre med stort behov av hemtjänst bör, om de själva vill, få flytta till vård- och omsorgsboende i de fall det inte medför någon extra kostnad för staden. Alla över 85 år som så önskar bör också få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende.

I allmänhet måste biståndsbedömningen bli mer generös i enlighet med de riktlinjer som beslutats av fullmäktige. Behovet av platser styrs ytterst av lagstiftning och av de av fullmäktige antagna riktlinjerna. Förändringar i riktlinjerna som syftar till en mer generös biståndsbedömning måste få genomslag i form av ett ökat behov av platser. Vi måste dessutom ha beredskap för att befolkningsprognoseerna förändras, och att behoven hos nya stockholmare är annorlunda. Stockholmare som kommit hit från andra länder bär i många fall på skador och upplevelser som gör att de åldras snabbare. Inflyttningstakten i framtiden är också svår att prognostisera.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2016:45) av Dennis Wedin (M) om ”Äldreomsorg efter behov” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den 1 februari 2017

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Clara Lindblom

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Markus Nordström (alla M) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av Lotta Edholm (L) med hänvisning till Liberalernas reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Erik Slottner (KD) enligt följande.

1. Motion (2016:45) av Dennis Wedin om äldreomsorgen bifalls delvis
2. Därutöver anføres följande.

Alla äldre ska ha samma förutsättningar oavsett var i staden de bor, men andelen äldre som får avslag på sin ansökan om att flytta till vård- och omsorgsboende har ökat. Över var sju person som sökte plats på vård och omsorgsboende i Stockholm stad fick nej under 2015. Stadens stadsdelar har varierande sätt att handskas med bedömning och handläggning

Stockholms läns Äldrecentrum har uppmärksammat att biståndsbedömarnas roll och funktion behöver tydliggöras. Det finns en motsättning mellan att vara en ”grindvakt” som tar hänsyn till budgetramar, och att som socialarbetare bedöma äldres behov. Handläggarna bekräftar själva att det förekommer felaktiga bedömningar.

Vi delar motionärens förslag till en reform där förenklad biståndsbedömning gör det möjligt för generella och ofta återkommande beslut, så att biståndshandläggare kan fokusera på tyngre bedömningar. Vi anser också att valfrihetsrådgivning och enskild uppföljning ska bli en större del av stadens biståndsbedömning.

Remissammanställning

Ärendet

Dennis Wedin (M) har väckt en motion i kommunfullmäktige där han föreslår att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda möjligheten att överföra biståndsbedömningen från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden. Han föreslår också att kommunstyrelsen får i uppdrag att utreda en reformerad biståndsbedömning enligt ovan som säkerställer vård efter behov. Vidare föreslår han att kommunstyrelsen får i uppdrag att tillsammans med äldrenämnden genomföra en grundlig genomlysning av behoven och täckningen av antalet platser i vård- och omsorgsboenden i staden.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna Enskede-Årsta-Vantör, Rinkeby-Kista, Skärholmen, Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum och Myndigheten för vård- och omsorgsanalys. Stiftelsen Stockholms läns äldrecentrum och Myndigheten för vård- och omsorgsanalys har inte inkommit med något svar.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 oktober 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stads arbete avseende äldreomsorgen styrs och följs upp genom bland annat kommunfullmäktiges årsmål *1.7 Alla äldre har en trygg ålderdom och får en äldreomsorg av god kvalitet*. Stadsledningskontoret anser liksom motionären att det är mycket angeläget att staden säkerställer att biståndsbedömningen inom äldreomsorgen är rättssäker och att det framtida behovet av vård- och omsorgsboenden tillgodoses. Staden vidtar i detta syfte också redan en lång rad åtgärder. Stadsledningskontoret anser därför inte att det finns anledning att ge kommunstyrelsen nya utredningsuppdrag utöver dem som redan följer av budget. Mot bakgrund av de många utvecklingsprojekt som pågår i staden för att utveckla äldreomsorgen, inkluderat biståndsbedömningen, ser kontoret i dagsläget heller ingen anledning att överväga en så omfattande organisationsförändring som en centralisering av biståndsbedömningen skulle innebära.

Biståndsbeslut om hemtjänst

Stadsledningskontoret vill lyfta fram att äldrenämnden i budget 2015 fick i uppdrag att

genomföra en utvärdering av valfrihetssystemet och ersättningssystemet inom hemtjänsten och kommunstyrelsen fick i budget 2015 i uppdrag att se över hur hemtjänstens kvalitet kan säkras i såväl kommunal som privat regi.

Utredningsuppdragen har genomförts i ett samlat projekt under äldrenämndens ledning. Äldrenämnden antog vid sitt sammanträde den 22 mars 2016 ett samlat förslag om utveckling av hemtjänst. Äldrenämnden föreslår bland annat att beställning av hemtjänst ska formuleras så att utförning av de beviljade insatserna, samt när och hur de ska utföras, överläts till utföraren och den enskilde att komma överens om. Äldrenämnden föreslås i detta syfte ges i uppdrag att ta fram stadsgemensamma anvisningar för bland annat beställning av hemtjänst. Anvisningarna tas fram med utgångspunkt i de utvecklingsprojekt äldrenämnden ska driva i samverkan med stadsdelsnämnderna. Kommunfullmäktige beslutade 2016-09-05 att anta rapporten om utvecklingen av hemtjänsten.

Biståndsbeslut om vård- och omsorgsboende

Stadsledningskontoret framhåller att stadsdelsnämndernas biståndsbeslut om bland annat vård- och omsorgsboende följer av lagstiftning och av kommunfullmäktige antagna riktlinjer. Syftet är att tillförsäkra att den enskilde har det som enligt socialtjänstlagen (2001:453) beskrivs som "en skälig levnadsnivå". Av socialtjänstlagen följer att kommunerna ska inrätta särskilda boendeformer för service och omvårdnad för äldre människor som behöver särskilt stöd. Kommunernas beslut om att bevilja bistånd i form av särskilt boende följer av en behovsbedömning. Med särskilt boende för äldre avses vård- och omsorgsboende och servicehus.

Av stadens riktlinjer för handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg (antagna av kommunfullmäktige den 25 maj 2015, dnr 327-68/2014), framgår att bedömningen av den enskildes behov av vård- och omsorgsboende ska grunda sig på en helhetsbedömning där den enskildes situation och möjligheter sammanvägs med sociala, medicinska, psykiska och existentiella behov. Stadens kartläggnings- och bedömningsinstrument, antaget av kommunfullmäktige den 18 november 2009 (dnr 327-1460/2009), ska användas som stöd i kartläggningen och bedömningen av den enskildes behov. Ålder i sig är inget kriterium för att beviljas vård- och omsorgsboende, men hög ålder och ensamhet bör särskilt beaktas i den sammantagna bedömningen. Vård- och omsorgsboende kan beviljas den som uppfyller ett av följande kriterier:

1. Omvårdnadsbehovet ska vara så omfattande över dygnets alla timmar att behovet inte kan tillgodoses med hemtjänstinsatser.
2. Det ska finnas medicinska behov och behov av närhet till sjuksköterska och/eller personal även om behov av hjälp nattetid inte finns.
3. Oro orsakad av psykisk ohälsa, kognitiv svikt eller demenssjukdom som påverkar den enskildes förmåga att fungera i ordinärt boende.

Äldreboendeplanering

Stadsledningskontoret konstaterar att staden har en utarbetad rutin för kartläggning

av behov av och planering för utbyggnad av vård- och omsorgsboende. Stadsdelsnämnderna tar årligen regionvis fram en plan för de vård- och omsorgsboenden som finns inom stadsdelsnämndsområdena. Arbetet samordnas av äldrenämnden som ur ett stadsövergripande perspektiv bearbetar förslagen. Äldrenämnden antog årets äldreboendeplan vid sitt sammanträde den 22 mars 2016 och överlämnade det till kommunstyrelsen för vidare beslut.

Årets äldreboendeplanering har tydliggjort att efterfrågan på olika former av bostäder för äldre kommer att öka då befolkningen 65 år och äldre om några år börjar öka kraftigt. Fram till 2040 väntas antalet boende i vård- och omsorgsboende öka från dagens ca 5 600 till 7 850. Staden har idag tillgång till 6 533 platser på vård- och omsorgsboende, inkluderat de platser staden har tillgång till genom ramavtal med privata aktörer. Av platserna drivs 3 996 i stadens egen regi och som entreprenader, dvs. med kommunalt huvudmannaskap. Staden har till 2024 ett visst överskott av platser på vård- och omsorgsboende vilket medför att staden har råd att ta ställning till hur befintligt bestånd av särskilt boende ska användas och utvecklas. Utmaningarna är dock betydande då staden under perioden 2024-2040 kommer att behöva bygga 16-21 nya vård- och omsorgsboenden med kommunalt huvudmannaskap, med ett antagande om att 60 procent av platserna ska tillhandahållas av staden. Äldreboendeplanen visar hur denna utbyggnad bör ske.

Utöver äldreboendeplanen arbetar stadsledningskontoret, äldrenämnden, stadsdelsnämnderna och Micasa Fastigheter AB för närvarande med en lång rad uppdrag i budget för att säkerställa framtida tillgång till vård- och omsorgsboende och andra former av tryggt boende för äldre.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att motion (2016:45) av Dennis Wedin (M) om ”Äldreomsorg efter behov” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 september 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det till kommunstyrelsen som sitt svar på remissen.

Reservation anfördes av Dennis Wedin m.fl. (alla M) *bilaga 1*.

Reservation anfördes av Ann-Katrin Åslund (L) *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Sofia Modigh (KD), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 2 september 2016 har i

huvudsak följande lydelse.

Centraliserad biståndsbedömning under ledning av äldreförvaltningen

Biståndsbedömningen i staden är idag förlagd till respektive stadsdelsförvaltning. Den enskildes behov utreds av biståndshandläggare med utgångspunkt i socialtjänstlagen och stadens övergripande riktlinjer för biståndshandläggning. Riktlinjerna är normgivande för biståndsbedömningen och bedömningen av insatsernas omfattning ska inte åsidosättas om inte lag, föreskift eller rättspraxis säger annat. Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rätts säkerheten och likabehandling när det gäller bedömning och tillgång till de insatser som ska erbjudas från socialtjänstens äldreomsorg. Riktlinjerna ska också ge stöd och vägledning för biståndshandläggaren i det praktiska arbetet med de individuella behovsbedömningar som alltid ska göras.

Den som handlägger ett ärende måste väga ihop lagstiftning, etik och vetenskap samt beprövad erfarenhet till en helhet i sitt arbete. I Stockholm stad ska biståndshandläggare inom äldreomsorgen använda sig av stadens Kartläggning- och bedömningsinstrument (beslutade av KF 2009). Genom att använda bedömningsinstrumentet ökar möjligheten till en mer rättssäker och enhetlig bedömning.

En reformerad biståndsbedömning

Det finns flera förslag i äldreförvaltningens ärende ”Utveckling av hemtjänst”, dnr 350-187/2016, som föreslår flexibla hemtjänst och en delvis reformerad biståndsbedömning. Det överordnade målet för utredningen har varit att öka den enskildes inflytande, förbättra samverkan runt den enskildes behov samt att öka handlingsfriheten för hemtjänstpersonalen att tillmötesgå den enskildes dagsaktuella behov och önskemål.

I utredningen anser äldreförvaltningen att beställning av hemtjänst ska formuleras så att utformningen av de beviljade insatserna, samt när och hur dessa ska utföras, överläts till utföraren och den enskilde att komma överens om. Hemtjänstpersonalen ska kunna ansvara för att fatta beslut om lämplig utformning av insatser utifrån den enskildes dagsaktuella behov och uppkomna situationer.

Den enskilde skulle genom detta förslag få ett betydligt större inflytande över de insatser som denne beviljats jämfört med dagens system. Samtidigt som tid frigörs från biståndshandläggarna genom att de inte längre måste definiera varje individuell insats i tid.

Täckning av antalet platser i vård- och omsorgsboende

En grundlig genomlysning av behoven och täckningen av vård- och omsorgsplatser har gjorts i och med utredningen ”Boendeplanen 2017 med utblick mot 2040” med Dnr: 320-354/2016.

Äldreförvaltningen har tillsammans med stadsdelsförvaltningarna, stadsledningskontoret och Micasa Fastigheter AB analyserat behovet av nödvändiga åtgärder för att möta den kommande efterfrågan av platser på vård- och omsorgsboende. Boendeplaneringen utgår bland annat från Sweco:s behovsprognos

avseende vård- och omsorgsboende, analys av fastigheternas status, regionernas bedömningar av behov av särskilt boende och beslutade förändringar samt äldreförvaltningens förslag till ytterligare förändringar inom bostadsbeståndet.

Utredningen konstaterar att då befolkningen i åldersgruppen 65 år och äldre kraftigt ökar kommer även efterfrågan på olika former av bostäder för äldre att öka. Under perioden 2016 till 2040 väntas antalet boende i vård- och omsorgsboende öka från cirka 5600 till 7 850. Staden har tillgång till 6 533 platser, inkluderat de som staden har tillgång till genom ramavtal med privata aktörer.

Med de konkreta förslag som presenteras i föreliggande plan har staden till och med år 2024 ett visst överskott av platser på vård- och omsorgsboende. Detta medför att staden har rådrum att ta ställning till hur befintligt bestånd av särskilt boende ska användas och utvecklas. Under perioden 2024 till 2040 behövs cirka 16 nya vård- och omsorgsboenden med kommunalt huvudmannaskap för att uppfylla behovet av platser på vård- och omsorgsboende med ett antagande om att 60 procent av platserna ska tillhandahållas av staden. Planprocessen för nyproduktion tar minst sju år varför staden redan nu planerar för nybyggnation av vård- och omsorgsboenden. Äldreförvaltningen anser att genom planen är behovet av platser vid vård- och omsorgsboende undersökt och tillförsäkrat under en överskådlig tid.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2016 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av Henrik Virro m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 26 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Gemensamma riktlinjer för staden gällande handläggning inom socialtjänstens äldreomsorg finns antagana av kommunfullmäktige 2015-05-25. Riktlinjerna anger gällande bedömning av särskilt boende att i de fall service, vård och omsorg inte kan tillgodoses i den egna bostaden kan det bli aktuellt att bevilja boende på servicehus eller på ett vård- och omsorgsboende.

Förvaltningen följer de av kommunfullmäktige antagna riktlinjerna och gör alltid en bedömning utifrån den enskildes aktuella situation. Inom stadsdelarna finns många biståndshandläggare och förvaltningen ser svårigheter med att centralisera myndighetsutövningen då utredningen av insatser föregås av besök på till exempel sjukhus eller i den enskildes hem. Detta gör att närhet till såväl sjukhus och de äldres hem är nödvändig för att undvika att mycket restider uppstår. Förvaltningen anser också att biståndshandläggarna behöver ha god kännedom om förvaltningarnas olika

verksamheter för att lämna en bra information i samband med mötet med den äldre/anhöriga.

Varje år upprättar äldreförvaltningen i samarbete med stadsdelsförvaltningarna en äldreboendeplanering för att säkerställa stadens behov och resurser avseende vård- och omsorgsboenden och servicehus. Förvaltningen föreslår att motionen avstyrks.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2016 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av Benjamin Dousa m.fl. (M), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 september 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Samtliga stadsdelförvaltningar har att förhålla sig till gällande lagstiftning och stadens riktlinjer. Härigenom ska det säkerställas att äldres behov bedöms lika i hela staden. Mot denna bakgrund anser förvaltningen att det saknas skäl att centralisera och reformera biståndsbedömningen i enlighet med motionärens förslag. Äldreförvaltningen samordnar årliga boendeplaner inom staden. Planeringen gör en grundlig genomlysning av behov och antal platser i vård- och omsorgsboenden. Förvaltningen finner inte skäl att ytterligare kartlägga behov och täckning av antalet platser i staden.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 22 september 2016 att godkänna förvaltningens remissvar.

Reservation anfördes av Elisabeth Johnson m.fl. (alla M), och Anton Roos (KD), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 augusti 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser, precis som motionären lyfter fram att alla äldre ska ha samma förutsättningar oavsett var i staden de bor. Förvaltningens yttrande presenteras nedan med utgångspunkt i de förslag som presenteras i motionen.

Centraliserad biståndsbedömning

Biståndsbedömning/myndighetsutövning styrs av bland annat socialtjänstlagen (SoL), lagen och särskild stöd och service (LSS) och förvaltningslagen (FL). Lagarna reglerar handläggningen, dokumentationsskyldigheten, sekretessen och så vidare. Staden har centralt framtagna riktlinjer för biståndsbedömning. Standardiserat bedömningsinstrumentet används som ett stöd vid utredningen av den enskildes behov. Lika behandling i tillämpning av lag och riktlinjer gäller över staden. Beslutsfattandet, det vill säga den individuella behovsbedömningen ligger på respektive stadsdelsnämnd. Trots att stadsdelsnämnderna har egen beslutanderätt så är staden organisatoriskt fortfarande en helhet där riktlinjer och direktiv fattas centralt. Förvaltningen anser att en centralisering kan innebära långa restider för en målgrupp som redan har svårigheter att vara mobila. Även handläggare kan behöva resa långt vid hembesök och därmed minskar effektiviteten och möjligheten till tid för personlig kontakt. Genom långa resvägar vid en central placering förloras också ytterligare service i många områden. Förvaltningen bedömer även att beslutsfattandet ska placeras närmast dem som berörs av olika myndighetsbeslut.

Reformerad biståndsbedömning

I motionen lyfts fram att förenklad handläggning gör det möjligt för handläggarna att fatta generella beslut så att de kan fokusera på tyngre bedömningar. Staden använder sig av gemensamma riktlinjer för att underlätta biståndsbedömningen och beslutsfattandet. Samtliga insatser som den enskilde ansöker om ska beviljas om det finns individuella behov som inte kan tillgodoses av den sökande själv eller på något annat sätt. Beslut om stöd utgår alltid ifrån en individuell behovsbedömning och förvaltningen bedömer att myndighetsutövning med förenklad handläggning urholkar rättssäkerheten. Även beslut om enklare hemtjänstinsatser måste grunda sig på en behovsbedömning. I sammanhanget är det viktigt att lyfta fram att gynnande beslut om bistånd enligt 4 kapitlet 1 § socialtjänstlagen (SoL) inte får ändras till den enskildes nackdel utan bistånd behöver beviljas enligt 4 kapitlet 2 SoL.

Genomlysning av vård och omsorgsplatser

I budgeten för år 2015 beslutade kommunfullmäktige att en utredning ska göras för att tydliggöra hur behovet av olika bostäder för äldre ska tillgodoses. I äldreboendeutredningens delrapport 1 ges en nulägesbeskrivning av boenden som finns att tillgå för äldre, behovsutveckling inom äldreomsorgen, en analys samt förslag som syftar till att tillgodose behovet av bostäder för äldre.

Eftersom en översyn av boendesituationen har genomförts bedömer förvaltningen att förslaget om grundlig genomlysning är tillgodosett.

Reservationer m.m.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Dennis Wedin m.fl. (alla M) enligt följande.

1. Att tillstyrka motionen
2. Att därutöver anföra:

Alla äldre ska ha samma förutsättningar oavsett var i staden de bor, men andelen äldre som får avslag på sin ansökan om att flytta till vård- och omsorgsboende har ökat. Över var sjuätte person som sökte plats på vård och omsorgsboende i Stockholm stad fick nej under 2015. Stadens stadsdelar har varierande sätt att handskas med bedömning och handläggning.

Stockholms läns Äldrecentrum har uppmärksammat att biståndsbedömarens roll och funktion behöver tydliggöras. Det finns en motsättning mellan att vara en ”grindvakt” som tar hänsyn till budgetramar, och att som socialarbetare bedöma äldres behov. Handläggarna bekräftar själva att det förekommer felaktiga bedömningar.

Moderaterna vill därför se en centraliserad och reformerad biståndshandläggning, tillsammans med flexibla insatser i hemtjänsten och fortsatt fokus på demenskompetens. Möjligheten att överföra biståndsbedömningen från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden behöver grundligt utredas. Moderaterna föreslår också en reform där förenklad biståndsbedömning gör det möjligt för generella beslut, så att biståndshandläggare kan fokusera på tyngre bedömningar. Vi anser också att valfrihetsrådgivning och enskild uppföljning ska bli en större del av stadens biståndsbedömning.

Reservation anfördes av Ann-Katrin Åslund (L) enligt följande.

Vi Liberalerna föreslog att äldrenämnden som svar på remissen anför följande:

Vi Liberalerna delar motionens intention att se till att biståndsbedömningen sker efter behov, att fler äldre får den hjälp de behöver, att likvärdigheten mellan olika delar av staden ökar och att äldre får större hjälp att välja.

Staden har under året tagit fram en planering för försörjningen av vård- och omsorgsboenden fram till 2040. Det är viktigt att denna planering är ett levande dokument. Behovet av vård- och omsorgsboenden styrs ytterst av fullmäktiges riktlinjer.

Liberalerna tycker att äldre med stort behov av hemtjänst bör, om de själva vill, få flytta till vård- och omsorgsboende i de fall det inte medför någon extra kostnad för

staden. Alla över 85 år som så önskar bör också få plats på servicehus eller vård- och omsorgsboende.

I allmänhet måste biståndsbedömningen bli mer generös i enlighet med de riktlinjer som beslutats av fullmäktige. Behovet av platser styrs ytterst av lagstiftning och av de av fullmäktige antagna riktlinjerna. Förändringar i riktlinjerna som syftar till en mer generös biståndsbedömning måste få genomslag i form av ett ökat behov av platser.

Vi måste dessutom ha beredskap för att befolkningsprognoserna förändras, och att behoven hos nya stockholmare är annorlunda. Stockholmare som kommit hit från andra länder bär i många fall på skador och upplevelser som gör att de åldras snabbare. Inflyttningstakten i framtiden är också svår att prognostisera.

Särskilt uttalande gjordes av Sofia Modigh (KD), enligt följande.

Alla äldre ska ha samma förutsättningar oavsett var i staden de bor, men andelen äldre som får avslag på sin ansökan om att flytta till vård- och omsorgsboende har ökat. Över var sjätte person som sökte plats på vård och omsorgsboende i Stockholm stad fick nej under 2015. Stadens stadsdelar har varierande sätt att handskas med bedömning och handläggning

Stockholms läns Äldrecentrum har uppmärksammat att biståndsbedömarnas roll och funktion behöver tydliggöras. Det finns en motsättning mellan att vara en "grindvakt" som tar hänsyn till budgetramar, och att som socialarbetare bedöma äldres behov. Handläggarna bekräftar själva att det förekommer felaktiga bedömningar.

Vi delar motionärens förslag till en reform där förenklad biståndsbedömning gör det möjligt för generella beslut, så att biståndshandläggare kan fokusera på tyngre bedömningar. Vi anser också att valfrihetsrådgivning och enskild uppföljning ska bli en större del av stadens biståndsbedömning.

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Henrik Virro m.fl. (alla M), enligt följande.

1. Att tillstyrka motionen.
2. Att därutöver anföra:

Alla äldre ska ha samma förutsättningar oavsett var i staden de bor, men andelen äldre som får avslag på sin ansökan om att flytta till vård- och omsorgsboende har ökat. Över var sjätte person som sökte plats på vård och omsorgsboende i Stockholm stad fick nej under 2015. Stadens stadsdelar har varierande sätt att handskas med bedömning och handläggning

Stockholms läns Äldrecentrum har uppmärksammat att biståndsbedömarnas roll och funktion behöver tydliggöras. Det finns en motsättning mellan att vara en

”grindvakt” som tar hänsyn till budgetramar, och att som socialarbetare bedöma äldres behov. Handläggarna bekräftar själva att det förekommer felaktiga bedömningar.

Moderaterna vill därför se en centraliserad och reformerad biståndshandläggning, tillsammans med flexibla insatser i hemtjänsten och fortsatt fokus på demenskompetens. Möjligheten att överföra biståndsbedömningen från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden behöver grundligt utredas. Moderaterna föreslår också en reform där förenklad biståndsbedömning gör det möjligt för generella beslut, så att biståndshandläggare kan fokusera på tyngre bedömningar. Vi anser också att valfrihetsrådgivning och enskild uppföljning ska bli en större del av stadens biståndsbedömning.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Benjamin Dousa m.fl. (M) enligt följande.

1. Nämnden tillstyrker motionen.
2. Nämnden anför därutöver:

Alla äldre ska ha samma förutsättningar oavsett var i staden de bor, men andelen äldre som får avslag på sin ansökan om att flytta till vård- och omsorgsboende har ökat. Över var sju person som sökte plats på vård- och omsorgsboende i Stockholms stad fick nej under 2015. Stadens stadsdelar har varierande sätt att handskas med bedömning och handläggning. Stockholms läns Äldrecentrum har uppmärksammat att biståndsbedömarnas roll och funktion behöver tydliggöras. Det finns en motsättning mellan att vara en ”grindvakt” som tar hänsyn till budgetramar, och att som socialarbetare bedöma äldres behov. Handläggarna bekräftar själva att det förekommer felaktiga bedömningar. Moderaterna vill därför se en centraliserad och reformerad biståndshandläggning, tillsammans med flexibla insatser i hemtjänsten och fortsatt fokus på demenskompetens. Möjligheten att överföra biståndsbedömningen från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden behöver grundligt utredas. Moderaterna föreslår också en reform där förenklad biståndsbedömning gör det möjligt för generella beslut, så att biståndshandläggare kan fokusera på tyngre bedömningar. Vi anser också att valfrihetsrådgivning och enskild uppföljning ska bli en större del av stadens biståndsbedömning.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Elisabeth Johnson m.fl. (M) och Anton Roos (KD) enligt följande.

3. Att tillstyrka motionen
4. Att därutöver anföra:

Alla äldre ska ha samma förutsättningar oavsett var i staden de bor, men andelen äldre som får avslag på sin ansökan om att flytta till vård- och omsorgsboende har ökat. Över var sju person som sökte plats på vård och omsorgsboende i Stockholm stad fick nej under 2015. Stadens stadsdelar har varierande sätt att handskas med bedömning och handläggning

Stockholms läns Äldrecentrum har uppmärksammat att biståndsbedömarnas roll och funktion behöver tydliggöras. Det finns en motsättning mellan att vara en ”grindvakt” som tar hänsyn till budgetramar, och att som socialarbetare bedöma äldres behov. Handläggarna bekräftar själva att det förekommer felaktiga bedömningar.

1. Moderaterna vill därför se en centraliserad och reformerad biståndshandläggning, tillsammans med flexibla insatser i hemtjänsten och fortsatt fokus på demenskompetens. Möjligheten att överföra biståndsbedömningen från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden behöver grundligt utredas. Moderaterna föreslår också en reform där förenklad biståndsbedömning gör det möjligt för generella beslut, så att biståndshandläggare kan fokusera på tyngre bedömningar. Vi anser också att valfrihetsrådgivning och enskild uppföljning ska bli en större del av stadens biståndsbedömning att tillstyrka motionen.

2. Att därutöver anföra:

Alla äldre ska ha samma förutsättningar oavsett var i staden de bor, men andelen äldre som får avslag på sin ansökan om att flytta till vård- och omsorgsboende har ökat. Över var sju person som sökte plats på vård och omsorgsboende i Stockholm stad fick nej under 2015. Stadens stadsdelar har varierande sätt att handskas med bedömning och handläggning

Stockholms läns Äldrecentrum har uppmärksammat att biståndsbedömarnas roll och funktion behöver tydliggöras. Det finns en motsättning mellan att vara en ”grindvakt” som tar hänsyn till budgetramar, och att som socialarbetare bedöma äldres behov. Handläggarna bekräftar själva att det förekommer felaktiga bedömningar.

Moderaterna vill därför se en centraliserad och reformerad biståndshandläggning, tillsammans med flexibla insatser i hemtjänsten och fortsatt fokus på demenskompetens. Möjligheten att överföra biståndsbedömningen från stadsdelsnämnderna till äldrenämnden behöver grundligt utredas. Moderaterna föreslår också en reform där förenklad biståndsbedömning gör det möjligt för generella beslut, så att biståndshandläggare kan fokusera på tyngre bedömningar. Vi anser också att valfrihetsrådgivning och enskild uppföljning ska bli en större del av stadens biståndsbedömning.